

[Ib Christensen.]

Det fremgår af undersøgelsen, at over halvdelen af de undersøgte kunne have reddet livet ved anvendelse af henholdsvis sikkerhedssele og styrthjelm. Det anføres endvidere, at undersøgelser på væsentligt større materialer, både fra Sverige og USA, har vist det samme.

I betragtning af de dybe menneskelige tragedier, trafikulykkerne afstedkommer, forekommer det påkrævet, at lovbestemmelser som de anførte hurtigst muligt gennemføres. Det vil ikke koste det offentlige noget, tværtimod vil der, ved at hundreder af menneskeliv reddes og alvorlige læsioner undgås, kunne spares hundredvis af millioner kroner i hospitalsudgifter, invalidepension etc.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Spørgsmålet om indførelse af bestemmelser om tvungen anvendelse af sikkerhedssele og styrthjelme har tidligere været berørt her i tinget under behandlingen af lovforslagene til ændring af færdselslovens bestemmelser bl. a. vedrørende de generelle hastighedsgrænser og om hyrekørsel.

Jeg kan oplyse spørgeren om, at udvalget om offentlige arbejder, som behandler forslaget om hyrekørsel, den 26. april i år har udbedt sig et udkast til lovbestemmelser om tvungen anvendelse af sikkerhedssele og styrthjelme tillige med forskelligt materiale, som belyser virkningerne heraf.

Jeg har efter udvalgets ønske oversendt et lovudkast og det ønskede materiale til udvalget, der for tiden overvejer spørgsmålet.

Ib Christensen (DR):

Jeg må sige, at jeg er ikke helt tilfreds med ministerens svar. Det, som jeg tror vil interessere offentligheden, var, om ministeren ville bekræfte sin hensigt med hensyn til at søge en sådan lovgivning gennemført. Det ville også være rart, hvis det var muligt at få den gennemført, allerede inden dette ting slutter af i juni i betragtning af de mange trafikulykker, der erfaringsmæssigt sker om sommeren. Så jeg vil godt bede ministeren om udtrykkeligt at bekræfte, at det er ministerens hensigt at søge en sådan lovgivning fremmet.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Jeg må have lov at svare hr. Ib Christensen, at jeg i min fremsættelsestale, da vi behandlede lovforslaget om ændring af hyrevognsreglerne, sagde, at regeringen havde overvejelser i gang vedrørende dette spørgsmål, og at jeg senere ville vende tilbage til spørgsmålet. Jeg synes, det må være helt naturligt, at folketingets udvalg om offentlige arbejder, som behandler sagen i øjeblikket, og som har fået et udarbejdet lovudkast forelagt, hvis det ønsker lovforslaget vedtaget nu, kalder mig til samråd og vi så får en drøftelse af det i udvalget.

Det er klart, at dette er et stort spørgsmål. Jeg har tidligere under første behandling sagt, at jeg selv er positivt indstillet, men jeg ser godt de vanskeligheder, der er. Jeg ønsker dette spørgsmål belyst så godt som muligt, og der er endnu høringssvar, vi ikke har fået ind. Jeg har ikke selv set dem endnu, men udvalget vil få dem snarest, og jeg synes, det må være naturligt, at vi i første omgang tager en drøftelse i udvalget om offentlige arbejder.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om kommuneplanlægning.

(Lovforslaget (nr. 168) findes i tillæg A. sp. 2897, fremsættelsen i tidenden sp. 6481).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Formanden:

Taletiden er indtil 10 minutter for ordførere i første omgang

Auken (S):

Vi står i dag og skal diskutere tredje etape af den store planreform. Første etape var som bekendt by- og landzonenloven og naturfredningsloven fra 1969. Anden hovedetape i planreformen var gennemførelsen sidste år af lands- og regionplanlægningsloven, og nu kommer vi altså til tredje etape, som er fastlæggelsen af rammerne omkring kommunernes planlægning, som ministeren nu har fremsat lovforslag om. Fjerde etape

[Auken.]

bliver vel om et par år en endelig afklaring af den indbyrdes sammenhæng mellem den overordnede fysiske og økonomiske planlægning og så sektorplanlægningen med den endelige fastlæggelse af samarbejdet mellem stat, amter og kommuner.

Sideløbende med den behandling af tredje etape i reformen af den fysiske planlægning, der nu skal foregå, kommer så diskussionen om en samlet økonomisk planlægning i hele den offentlige sektor gennem et mere permanent budgetsamarbejde mellem stat, amter og kommuner.

Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi i den fortsatte diskussion sørger for, at den ene hånd i folketinget ved, hvad den anden gør. Fysisk planlægning adskilt fra den økonomiske planlægning bliver let til ren beskæftigelsesterapi for arkitekter og andre teknikere, der kan lide at tegne streger på et kort — hvis der altså ikke er et grundlag i den økonomiske planlægning.

Det er derfor socialdemokratiets opfattelse, at man bør tilstræbe at få en samlet afklaring af forholdet mellem stat, amter og kommuner økonomisk såvel som fysisk og både på kort og lang sigt.

For os — det vil jeg gerne sige indledningsvis — er planlægning ikke et mål i sig selv, men kun et nødvendigt redskab til at sikre opnåelse af de politiske mål, vi sætter os. Den lokale planlægning må give et fyldestgørende og forståeligt grundlag for befolkning og politikere for at træffe de nødvendige politiske beslutninger om de målsætninger, der skal lægges til grund for udviklingen af de lokale samfund.

Forudsætningerne for planerne må klart lægges frem, og der må så vidt muligt arbejdes med valgmuligheder, som både lægger vægt på de tekniske og de økonomiske aspekter. Planlægningen må som proces aldrig blive en spændetroje for den styringsmæssige manøvre frihed. Vi skal have planer, der er lette at ændre, når forudsætningerne eller vores målsætning ændrer sig. Planlægningen må have tilstrækkelig styrke i forhold til de private dispositionsfrihed, således at de overordnede samfundsmæssige hensyn sikres forrang i forhold til eventuelle private særinteresser. Og endelig må planlægningen udformes på en sådan måde, at befolkningen aktivt inddrages i beslutnin-

gerne, og sådan at der i planlægningsarbejdet bliver den størst mulige konfrontation af synspunkter og stadige efterundersøgelser af, hvordan gamle beslutninger fungerer i forhold til befolkningen, således at vi sikrer os, at den planlægning, vi kører videre med, hviler på et realistisk og fornuftigt grundlag. Planlægningen må ikke blot få et passivt præg, hvor man tilpasser sig udviklingen, uanset næsten hvor skæv den udvikling må være. Vi må bruge planlægningen som et værktøj, bl. a. til at gøre os til herrer over udviklingen og ikke til udviklingens slave.

Om miljøministerens lovforslag til kommuneplanlægning vil jeg gerne til indledning rosende sige, at der er lagt et meget stort og et meget konstruktivt arbejde for dagen ved udarbejdelsen af forslaget. Gamle, lidt forslidte kompetenceproblemer er forsøgt nytænkt på en inspirerende måde, og man har gjort et behjertet forsøg på at rydde op i den lovjungle, der med årene er vokset op omkring vores kommunale planlægning, selv om det skal understreges, at der i praksis måske ikke bliver så stor en ændring, som det umiddelbart kan se ud på papiret.

Ministerne skal også have tak for, at han har forsøgt at tilpasse den primærkommunale planlægning på en sådan måde, at den bliver et naturligt led i den samlede planreform.

Endelig er det tilfredsstillende, at lovforslaget fremkommer før sommerferien, altså før vi hører op med arbejdet i denne omgang, så der bliver tid til en grundig debat blandt de sagkyndige i kommunerne og, håber jeg, i en ret bred offentlighed. Den offentlige debat skulle gerne give minister og folketing den fornødne inspiration i det fortsatte arbejde.

Da denne debat skal efterfølges af en ny førstebehandling ved genfremsættelsen ved folketingsårsskiftet, og jeg da regner jeg med, at vi kan få forslaget fra miljøministeren genfremsat i dets endelige skikkelse, kan det ikke være rigtigt, at partierne nu foregriber hele den offentlige debat ved en alt for håndfast stillingtagen i dag. Derfor vil jeg indskrænke mig til at give nogle helt principielle meninger og synspunkter til kende.

Vi kan tilslutte os reformens endemål. Når der foreligger godkendte regionplaner, skal amterne kunne godkende kommunernes

[Auken.]

dispositionsplaner. I parentes kunne man måske spørge ministeren, om det ikke var godt, nu da ministeren har fundet et mere danskklingende navn som lokalplaner, om man så også ændrede betegnelsen dispositionsplaner og måske talte om arbejdsplaner, handlingsplaner el. lign. Den ændring, der sker, er altså, at der ikke længer skal være tale om en statslig godkendelse af dispositionsplanerne, dog således at ministeren af egen drift i særlige tilfælde kan gribe ind i særlig vigtige spørgsmål, og når der foreligger således godkendte dispositionplaner, skal kommunerne selv kunne godkende deres egne detailplaner eller lokalplaner, som det hedder i lovforslaget.

Der er noget tiltalende ved dette mønster. Staten har via sine landsplandirektiver og vidtgående godkendelsesbeføjelser en mulighed for en rammestyling af regionplanlægningen, og dette føres ud i livet gennem amternes godkendelse af kommunernes dispositionsplaner, hvorefter kommunerne selv har ansvaret for at udmønte hensigterne, intentionerne, i deres lokalplaner. Omvendt bevares det kommunale initiativ i hele regionplanlægningen og den kommunale planlægning, sådan at planlægningsprocessen ikke bare bliver noget, der kommer ovenfra og ned, men også noget, der kommer nedefra og går opad.

Imidlertid er vi i socialdemokratiet betænkelige ved og skeptisk indstillet over for de overgangsordninger, som ministeren foreslår. Selv om der kan være noget tiltalende i en vis valgfrihed for de lokale myndigheder, kan der også være noget betænkeligt i at give amterne godkendelsesbeføjelsen over kommunernes dispositionsplaner, før der foreligger en godkendt regionplan.

Den foreslåede ordning vil måske netop kunne slå hele arbejdet med regionplanlægningen i stykker, og den vil være vanskelig at administrere i praksis, ikke blot for kommunerne, men også for amterne. Derfor vil det nok være klogt at sætte dispositionsplanforpligtelsen i kraft straks, men vente med at overføre godkendelseskompetencen til amterne til det tidspunkt, da der foreligger en godkendt regionplan.

Nogenlunde de samme betænkeligheder gælder ved den kommunale godkendelse af

lokalplaner, før der foreligger en godkendt dispositionsplan for kommunen. Derfor må vi lægge stor vægt på § 21 i lovforslaget og vil overveje en styrkelse af den styringsmulighed, der ligger her for ministeren, indtil en dispositionsplan for kommunen kan foreligge.

Hvad angår dispositionsplanens opbygning, er vi enige i forslaget om, at den i hovedtræk skal omfatte den fremtidige udvikling i hele kommunen, men at den for de enkelte dele af kommunen bør være mere detaljeret. En sådan smidighed tror vi vil være en betydelig fordel i kommunernes, ikke mindst de store kommuners, arbejde med dispositionsplanlægningen.

Et centralt led i reglerne for tilvejebringelse af dispositionsplaner og lokalplaner er de forbedrede muligheder for offentlighedens medvirken. Principperne for lands- og regionplanlægningsloven er overført til afsnittet om dispositionsplanernes tilblivelse, fremlæggelse af alternative forslag, 6 måneders debat, oplysningsarbejde i befolkningen osv. Ved lokalplanerne skal de direkte implicerede borgere sammen med interesserede private og offentlige organisationer underrettes om forslagernes indhold og deres konsekvenser med motivering og mulighed for mindretalsindstillinger, noget vi lægger stor vægt på. Disse regler vil socialdemokratiet fastholde og gerne være med til at styrke.

Imidlertid forsvinder efter lovforslaget den vide klageadgang, som var i de tidligere byplanlove, og man kunne måske overveje at sikre borgernes retssikkerhed ved at udvide ombudsmandens kompetence til også at omfatte kommunalbestyrelsernes arbejde. Heri ville der ligge en betydelig forbedring af borgernes retssikkerhed, men det er jo noget, der skal overvejes, også i anden sammenhæng.

Vedrørende forholdet til de private er socialdemokratiet tilhænger af, at ekspropriationsadgangen for kommunerne i § 31 udstrækkes til også at gælde, når der blot foreligger en dispositionsplan, da formuleringen jo efter sin ordlyd rummer mulighed for ekspropriation, ikke alene til offentlige formål, men også til boligformål og erhvervsformål, som vi tidligere har fremsat forslag om det her i folkettinget. Vi er imod den mulighed, der efter § 38 gives private til

[Auken.]

fortsat at gennemføre privat byplanlægning gennem pålægning af servitutter. Denne adgang ønsker vi afskaffet.

Endelig vil vi i udvalget arbejde på at fastholde, at der kommer til at gælde ensartede regler for hele landet, således at fristaden København kommer ind under de samme regler, som gælder i den øvrige del af riget. Ligeledes vil vi arbejde for, at bygge-ovens planlægningsbestemmelser samles i denne lov, og at den administrative kompetence placeres i miljøministeriet, så vi undgår de problemer med dobbeltadministration f. eks. i forhold til boligministeriet, som dette lovforslag desværre ikke helt afskærer.

Der er også andre og vigtige problemer, vi vil tage frem under udvalgsarbejdet, men vi vil endnu en gang ved denne lejlighed sige ministeren tak for forslaget og udtrykke håb om, at vi vil få et godt samarbejde. Vi glæder os i hvert fald til at komme i gang med arbejdet.

Hans Bjerregaard (FP):

Nogle mennesker har den fejlagtige opfattelse, at alt, hvad der er nyt, det er godt, og man forsøger derfor nu at få byplanloven afløst af en lov om kommuneplanlægning. Om en lov kaldes det ene eller den kaldes det andet, er sådan set underordnet, hvis indholdet er det samme, men det forslag til lov om kommuneplanlægning, vi her har til første behandling, er langt, om jeg så må sige skrappere, end det uskyldige navn antyder. Lovforslaget indeholder muligheder for uhyggeligt store indgreb i den private ejendomsret, og det åbner mulighed for, at kommunerne kan ophæve lovligt indgåede aftaler i form af servitutter og foretage ekspropriation, hvis ejeren ikke vil sælge til den pris, kommunen vil give for ejendommen.

Det er tydeligt, at dette lovforslag er lavet af administrationen for administrationen uden hensyn til den befolkningsgruppe, der vil blive ramt, nemlig dem, der ejer fast ejendom, og da det jo ikke er garanteret, at der altid her i det høje ting vil være et flertal for den fornuftige og besindige politik, der i øjeblikket bliver ført, kan vi jo ikke udelukke, at den føromtalte ekspropriationsmulighed vil blive en mulighed, der bliver temmelig meget brugt.

Fremskridtspartiets indstilling til lovforsla-

get er ikke ligefrem velvillig. Det bedste, vi i øjeblikket kan sige om lovforslaget er § 56, hvori der står, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

Brøndlund Nielsen (V):

Der kan naturligvis let tænkes at være konflikter imellem en liberal anskuelse og så dette, at der skal planlægges meget i det moderne samfund, og i praksis er det også sådan, at under opbygningen af vor planlægning og dens lovgivning og administration, har det knebet for mange borgere at forstå og acceptere en række indgreb. Derfor må målsætningen for planlægningen være, at den er præget af klare, veldefinerede rammer og af en enkel arbejdsgang ved behandlingen af sagerne. Det er hensyn, som dette lovforslag imødekommer. Lovforslaget passer i høj grad ind i venstres synspunkter med hensyn til styrkelse af den enkelte stilling i forhold til de offentlige myndigheder. Jeg vil da lige sige, at det gælder også med hensyn til fremsættelsesmåden, hvor forslaget jo er lagt frem til offentlig debat, idet det skal genfremsættes til efteråret, og vi må håbe, at der bliver megen drøftelse af det, det indebærer.

Hovedlinjen i lovforslaget er vi særdeles tilfreds med. Det er en sammenfatning, en forenkling og en modernisering af planlægningslovgivningen, og desuden sigter den på en decentralisering af myndigheden med hensyn til planlægningsadministration og i høj grad på offentlighedens, de berørte borgers inddragelse med hensyn til udformningen af planerne. Decentraliseringen er noget helt centralt i forslaget. Den administrative myndighed vedrørende planlægningen lægges ud til amter og kommuner.

Nu lagde jeg mærke til, at hr. Auken efter megen ros af nytænkning i forslaget kom ind på, at forandringen måske ikke blev så stor, som det så ud til. Jeg vil gerne sige, at vi i venstre opfatter det sådan, at dette er en virkelig reform, som vil lægge indflydelse på de lokale omgivelseres udformning ud til de berørte personer. Det er noget, der også fremgår af adskillige bestemmelser i lovforslaget med hensyn til, hvordan den lokale befolkning skal underrettes, hvordan berørte personer og grundejere skal underrettes og inddrages i beslutningsprocessen om planlægningen.

[Brøndlund Nielsen.]

Venstre kan tilslutte sig det princip, at visse større sager fortsat skal kunne behandles centralt her i København, men ellers går jeg ud fra, at centraladministrationen og ministeren ikke inddrages i de egentlige afgørelser, selv om der står noget om, at planer skal indsendes, og at de centrale instanser kan få en rådgivende funktion over for kommunerne. Jeg går også ud fra, at princippet om lokal afgørelse ikke vil blive gennemhullet af f. eks. dispensationsbestemmelsen i § 47.

Med hensyn til indgreb over for borgerne ser reglerne ikke uacceptable ud, men de må overvejes. Under den offentlige debat om forslaget og i udvalget om fysisk planlægning må vi have afklaret, hvad der ligger i bestemmelserne, som de indgår i reglerne om dispositionsplaner og lokalplaner og også nogle af forslagets egne bestemmelser med hensyn til bebyggelsesregler.

Med hensyn til det proceduremæssige, behandlingen af sagerne, må den være enkel og hurtig. Det er vigtigt, at myndighed og sagkundskab så vidt muligt samles ét sted, så der ikke bliver for langsommelig og uoverskuelig behandling af sagerne. Meget i dette lovforslag vil sikre dette, men vi må også gøre kontakten til andre instanser, bl. a. til fredningsmyndigheder og til vejmyndigheder, så enkel som muligt.

Lovforslaget vil forbedre sagsbehandlingen, men måske skulle vi yderligere overveje, om vi kunne indsætte en tidsfrist for, hvor længe sager vedrørende planlægning må være under behandling.

Jeg går også ud fra, at den forenkling, lovforslaget lægger op til, indebærer, at byudviklingsudvalgene nu bliver nedlagt, og forhåbentlig kan ministeren bekræfte dette.

Angående omkostningerne ved lovforslaget fremgår det af bemærkningerne, at det økonomisk cirka skulle balancere, men vi ser frem til en nøjere opgørelse, når lovforslaget til efteråret gennemføres.

Planlægningen griber i stigende grad ind over for borgerne. Derfor bør vi også i forbindelse med debatten om dette forslag overveje deres retsstilling. Over for dette, at der nu skal være lokal afgørelse inden for planlægningen, kan man rejse spørgsmålet, om der kan sikres en eller anden form for mindretalsbeskyttelse. Jeg ser i bemærknin-

gerne nogle betragtninger over spørgsmålet om, hvorvidt ombudsmanden skal have indsigt i kommunale afgørelser, og der er en bemærkning om, at det kan man selvfølgelig ikke i denne sammenhæng gå ind på. Jeg nævner blot, at det er et problem, som vi også lige bør have opmærksomheden rettet imod.

Med den forenkling og rationalisering i planlægningslovgivningen, der sker med dette forslag og den øvrige planreform, kan man også rejse det spørgsmål i forbindelse med retssikkerhed, om ikke vor ekspropriationslovgivning trænger til en grundig gennemarbejdning. Det tidligere medlem af tinget højesteretssagfører Ib Thyregod, der arbejder meget med ekspropriationsager, har peget på, at der findes en lang række vekslende og forskellige regler og fremgangsmåder med hensyn til, hvornår der gives erstatning, og somme tider kan folk få erstatning for måske mindre rådighedsindskrænkninger, andre gange kan det forekomme at selv betydelige rådighedsindskrænkninger ikke giver nogen erstatning. Det er et spørgsmål, om ikke alle disse ting bør overvejes. Højesteretssagfører Thyregod påpeger, at større offentlighed og bedre information af de berørte er vigtigt, og det vil dette lovforslag bidrage til, men der er altså videre problemer, der måske burde tages op.

Venstre er som sagt meget tilfreds med tendensen i forslaget, og vi ser også frem til en meget grundig og omfattende udvalgsbehandling. Vi håber også, og ser frem til, at der i offentligheden vil blive en meget fyldig og frugtbar debat i den tid, der går her i sommer, inden lovforslaget på ny skal fremlægges.

Ingomar Petersen (RV):

Det foreliggende forslag til lov om kommuneplanlægning vil forenkle de gældende lovbestemmelser om kommunernes byplanlægning. Man får her en mulighed for at slippe af med bestemmelserne i byplanloven, byggeoven og den helt specielle københavnske byggeov og få disse bestemmelser samlet i én lov, og dette kan kun blive en forenkling og en forenkling til gavn for samfundet.

Men lovforslaget er et meget vidtgående lovforslag. Der er helt nye tanker og ideer i det, og det vil medføre nødvendige konse-

[Ingomar Petersen.]

kvensprægede og omfattende ændringer af andre love, lands- og regionplanloven, regionplanlægningen i hovedstadsområdet, by- og landzoneloven, saneringsloven, boligtilsynsloven, vejlovene og vel egentlig også fredningslovgivningen; ja, så galt kan der blive tale om ændringer i styrelsesloven og ikke mindst omfattende ændringer af bygge-loven og den københavnske byggelov — det sidste er ikke det mindst væsentlige — som nok kan komme til at volde nogle problemer.

Det er et meget betydeligt lovkompleks, vel et af de mest betydelige, som kan få indvirkning på dagligdagen og planlægningen ud over landet, ude i kommunerne, og det vil kræve en lang og grundig udvalgsbehandling. Derfor er det glædeligt, at lovforslaget allerede nu fremsættes og er foreslået genfremsat til efteråret, således at mange problemer kan afklares, og således at der også virkelig kan komme en offentlig debat om problemerne.

Jeg mener, at der er mange ting, vi her fra folketingets side må lægge op til en offentlig debat om, og det er vel bl. a. her, vi skal gøre det. Jeg vil bl. a. nævne spørgsmålet om tidspunktet for overgangen af godkendelsesbeføjelserne vedrørende dispositionsplanerne til regionalmyndigheden, altså amtsrådet eller hovedstadsrådet, med de deraf følgende konsekvenser for personalet, ikke alene i centraladministrationen, men også i amtsadministrationerne og vel ikke mindst, såfremt der skal oprettes en helt ny administration under hovedstadsområdet til at varetage dette. Jeg vil også gøre opmærksom på, at nok kan man spare 50 pct. personale i centraladministrationen — det siger man da — men samtidig siger man, at en decentralisering vil være medvirkende til, at der skal bruges flere vejledere. Jeg tror virkelig, vi skal se på, om ikke man risikerer at gå hen og få ansat endnu mere personale end det, man har samlet i forvejen, både i amter og kommuner og hovedstadsområdet. Det tror jeg virkelig skal vurderes.

Byplanudvalgenes status i dette spil finder jeg simpelt hen er som en hunds i et spil kegler, og jeg undrer mig egentlig over, at der slet ikke er nævnt noget som helst, så vidt jeg kan se, om byplanudvalgenes status

i dette lovkompleks. Men jeg går ud fra, at tanken er, at de snarest afskaffes.

En anden ting, jeg gerne vil nævne, er at borgernes ankemulighed bliver stærkt indskrænket i forhold til gældende retspraksis. Jeg vil også spørge, om det egentlig er hensigtsmæssigt at lade centraladministrationen blive klagemyndighed i stedet for at lade klagemyndigheden ligge så nær borgerne som muligt, ude i amtsrådene. Det synes jeg nok også, at vi nøje skal overveje.

Jeg vil da også lige bringe det spørgsmål på bane, om det egentlig er i overensstemmelse med dansk retspraksis, i hvert tilfælde dansk tankegang, at tvinge borgerne ind i en grundejerforening. Er det egentlig rimeligt, at en offentlig myndighed som en kommunalbestyrelse kan gennemføre foreningstvang? Hvis nu ikke nogen vil lade sig vælge til bestyrelsen, hvad så? Jeg tror, man virkelig nøje skal vurdere dette.

Det er et spørgsmål, om offentliggørelsen af dispositionsplaner og af lokalplaner, denne administrationsform med, at så mange skal have besked om det, og specielt det, at lejerne skal have skriftlig besked — altså ikke alene ejeren af en ejendom, men alle lejerne — ikke vil blive helt uoverskuelig med hensyn til administration. Der sker jo vitterlig mange ændringer af lejemaal i hele den lange tid, som denne procedure vil tage. Det er en god tanke i nærdemokratiets ånd, men det er jo et spørgsmål, om den kan administreres. Det, vi gerne skulle opnå ved dette, er virkelig at få en forenkling af administrationen og ikke det modsatte.

Om ekspropriationsbestemmelserne vedrørende fast ejendom vil jeg sige, at det jo er et spørgsmål, på hvilket tidspunkt under planlægningen en eventuel ekspropriation skal kunne iværksættes. Jeg mener, vi meget nøje må overveje dette problem under udalgsarbejdet. Vi arbejder jo i øjeblikket med et socialdemokratisk forslag, og jeg mener, at det naturligvis ville være en forenkling at kunne få de socialdemokratiske tanker indarbejdet i dette forslag, og jeg håber på, at der skal blive politisk mulighed for at kunne løse dette på en fornuftig måde.

Jeg vil også stille det spørgsmål, om det egentlig ville være helt rigtigt ikke at kunne medregne en del af vejarealet eller ubebyggede arealer i udnyttelsesgraderne. Og her

[Ingomar Petersen.]

tænker jeg specielt på sommerhus- og fritidsområderne.

Jeg vil gerne stille spørgsmålet: efter hvilke kriterier skal en kommunalbestyrelse egentlig kunne nægte en byggetilladelse, som en kommunalbestyrelse kan gøre det i henhold til forslaget, når der skal tages hensyn til bebyggelsens udformning og æstetik i forhold til omgivelserne? Vi skulle vel egentlig gerne opnå en lempelse af restriktionerne og ikke en stramning af restriktionerne i et liberalt samfund. Jeg tror, at teknokraterne i administrationen og vi folkevalgte virkelig trænger til at få gennemdrøftet disse problemer.

Så kan man også sige, at skal man virkelig opnå en decentralisering, og vil man virkelig opnå at lade beslutningerne ligge så tæt på borgerne som overhovedet muligt, så kan det vel egentlig ikke være rimeligt, når planlægningen er tilendebragt i kommunerne, fortsat at lægge afgørelser om ændringer af zonestatus, dvs. flytte arealer fra land- til byzone, hos centraladministrationen i København.

Hele spørgsmålet om en bygningsattests værdi og de i lovforslaget nævnte betingelser om eventuel beplantning for udstedelse af en bygningsattest er vist ikke gennemtænkt og vist ikke helt i overensstemmelse med retspraksis. Når man ved, at en bygningsattest juridisk egentlig ikke har nogen værdi i øjeblikket, og man ved, at det eneste, man egentlig bruger den til, er at kunne få lån i sin ejendom, så kan det vist ikke være rimeligt, at denne låntagning skulle vente, fordi man nu uheldigvis om vinteren ikke kan plante nogle træer eller buske, som kommunalbestyrelsen kunne hitte på. Jeg tror nok, vi skal tænke det her nærmere igennem.

Men der er mange problemer, og jeg har kun nævnt nogle af dem, men jeg mener, at det er af stor betydning, at der virkelig kommer en offentlig debat i gang om denne lovgivning. Jeg tror, at folketinget i tidernes løb har lavet alt for megen dårlig bygge-lovgivning. Jeg tror, at det er godt, at vi kan tage os tid til at drøfte forslaget igennem. Også med de praktiske folk, som ude i kommunerne og amterne skal administrere loven, også med de mennesker, som skal udføre arbejdet derude, også med teknikerne inden

for byggesektoren og andre, synes jeg det kunne være fornuftigt at få drøftet disse ting, med grundejerforeninger og mange flere. Vi skulle gerne nå til at få lavet en virkelig god lovgivning, som kan blive til glæde og til gavn for alle. For dette vil det radikale venstre gøre sin arbejdsindsats her i folketinget.

H. C. Toft (KF):

Lovforslaget om kommuneplanlægning tilstræber en forenkling og en sammenfatning af den lovgivning, der gennem de sidste årtier er udbygget, efterhånden som udviklingen skabte et behov derfor. Det er en videreførelse af den planlægningslovgivning, der tog sin begyndelse i 1969 med by- og landzoneloven og naturfredningsloven.

Forenklingen i lovforslaget består i, at den nye lov indfører en lokalplan, der afløser en række forskellige plantyper. Det giver mere overskuelighed og større mulighed for såvel myndigheder som borgere for at have et klart overblik over de regler og bestemmelser, der skal overholdes og følges inden for det lokale kommunale område.

Lovforslaget indebærer også det for os afgørende, at der finder en væsentlig forskydning sted af centraladministrationens beføjelser til at træffe afgørelser og beslutning om dispensation ud til det lokale områdes folkevalgte repræsentation, hvor disse beslutninger hører hjemme. Det vil fremme sagsbehandlingen, så vi ikke, hvis disse hovedlinjer gennemføres, vil stå over for de urimeligt langvarige sagsbehandlinger, som med rette har virket irriterende på borgerne og ofte har krævet en arbejdsindsats, der kostede dyrt.

Det konservative folkeparti har for længst påpeget det nødvendige i at få ændret bestemmelser, der medførte dobbeltadministration, og det var ofte på områder, der havde tilknytning til det område af lovgivningen, vi her behandler, at der kunne påpeges en urimelig dobbeltadministration. De forenklinger, som lovforslaget her indebærer, har derfor vor fulde støtte. Vi vil under udvalgsarbejdet gerne se nøjere på, om man nu er nået så langt som muligt. Det er nu engang det lokale kendskab til forholdene, der må lægges vægt på.

Lovforslaget er jo omfangsrigt og vil kræve en meget minutøs gennemgang i fol-

[H. C. Toft.]

ketinet. Vi er derfor enige med ministeren i, at lovforslag, som ønskes gennemført, må fremlægges meget tidligt i den næste folketingsamling, så de kan få en lang og gennemgribende behandling. Vi har i dag ikke de kommunale organisationers stillingtagen til og hovedsynspunkter på lovforslaget, og ministerens forhandlinger med disse organisationer er jo langt fra tilendebragt.

Jeg vil gerne her på ny rejse spørgsmålet om en høring af lovforslaget hos en del enkeltkommuner af forskellig art og ligeledes af et par amtsråd, så vi virkelig får et indtryk af, hvordan de betragter lovforslaget, og hvilke kommentarer de har til det. Vi ved jo alle, at det, der kommer til udtryk gennem de kommunale organisationer, oftest er udtryk for en fællesindstilling, der ikke belyser alle problemer i de forskellige kommunearter. Vi har vel egentlig et stort behov for, når lovforslaget skal behandles i folketingsudvalget, at have kendskab hertil.

Det konservative folkeparti har tidligere gennem folketingsmand Hans Toft udtrykt ønske om og har også af statsministeren i folketinget fået tilsagn om, at regeringen var villig til at bidrage til en sådan høring på områder, hvor der var behov derfor. Det forslag, vi her har til behandling, håber jeg derfor må komme ind under den kategori af forslag, hvor en sådan høring bør finde sted, og jeg hører gerne, om miljøministeren i dag vil give os tilsagn herom.

Under en sådan høring af kommuner og amter vil det være meget påkrævet at få belyst, hvad de økonomiske konsekvenser af forslaget bliver for kommuner og amter og også for staten. Det er ofte fremhævet, at intet lovforslag bør gennemføres, før man har et klart billede af de økonomiske konsekvenser, herunder også, hvor mandskabskrævende lovgivningen som helhed vil være. Det fremgår imidlertid af lovforslaget, som det er udarbejdet og fremsat, at det formentlig vil koste flere penge end hidtil. Jeg vil gerne her fremhæve, at det næppe kan være forenklingen i forhold til den bestå-

ende lovgivning med henblik på klager og dispensationer og heller ikke decentraliseringen, der er årsag til, at man må forvente stigende offentlige udgifter og en større indsats af offentlig arbejdskraft. Jeg vil derfor gerne rejse spørgsmålet, om vi har råd til en omfattende reform nu, hvor vi alle ønsker at spare i den offentlige sektor. Forenklingen og decentraliseringen af beslutningerne, hvor man udskyder et eller flere led, må formentlig indebære besparelser, og det er jo muligt, at vi derfor nu skulle koncentrere os om denne ende af lovgivningen, indtil vi får bedre råd.

Men jeg håber som nævnt at få et tilsagn fra ministeren om, at vi lader forskellige kommunetyper udtale sig om forslaget, herunder også om omkostningerne.

Ved denne lejlighed skal vi jo holde os til det principielle i forslaget. Jeg skal derfor udover det fremførte kun fremhæve, at det konservative folkeparti ikke er indstillet på at udvide ekspropriationsadgangen for kommunerne, og jeg har noteret mig, at ministeren også fremhæver, at den ekspropriationsadgang, som lovforslaget indebærer, ikke er en udvidet adgang i forhold til den adgang, der eksisterer i dag ifølge den bestående lovgivning.

Ved gennemgang af lovforslaget har vi på forskellige områder indsigelser at gøre, som også andre ordførere har været inde på, der efter vor opfattelse bedst kan tages op under udvalgsbehandlingen til en nærmere belysning.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at en gennemførelse af loven vil medføre en lang række konsekvensændringer i andre love, herunder også i den lov om region- og landsplanlægning, som lige er trådt i kraft. Det kunne tyde på, at man er begyndt fra den forkerte ende, og at det var nærværende lovforslag, der skulle have været den første etape, således som det også blev fremført fra kommunal side sidste år. For at få det tilstrækkelige overblik over den sammenfaldende lovgivning må det være nødvendigt, at der ved en genfremsæt-

[H. C. Toft.]

telse af lovforslaget også er skabt klarhed over konsekvensændringerne i andre love.

Vi går til udvalgsarbejdet med en positiv indstilling med hensyn til at medvirke til en forenkling og en decentralisering. Vi mener, at dette må kunne gennemføres og medføre en billigørelse i den offentlige sektor. Vi tilsiger et medarbejderskab til skabelse af en forenklet lovgivning, men vi vil først have nøje klarhed over de økonomiske og administrative konsekvenser, som lovforslaget vil medføre, og kendskab til de forskellige kommunearters syn på dette lovforslag.

Jes Schmidt (CD): Jeg vil gerne hilse dette lovforslag velkommen. Når man selv er gammel kommunalmand og har arbejdet med byplanlægningsager i snart mange år, så kan man kun være tilfreds med, at der på dette område fremsættes et stort lovforslag, som jeg vil betragte som et oplæg, vi ligesom de andre ordførere kun kan sige tak for.

Når jeg siger oplæg, er det jo klart, at der under udvalgsarbejdet kan ske og bør ske de korrektioner, som er nødvendige, og som de 5 hidtidige ordførere jo næsten alle sammen har været inde på. Men jeg vil dog gerne, inden jeg går ind på mine mere principielle betragtninger, sige, at jeg synes, det er en god tanke, hr. H. C. Toft fremkom med, nemlig at man foretager en høring hos de kommunegrupper, som har en større erfaring på dette område. Jeg tror, det kunne virke meget befrugtende på det udvalgsarbejde, vi skal i gang med.

Det har glædet mig meget, at man ved fremsættelsen af dette lovforslag giver tid til debat, en hel sommers debat, og at man så igen kommer ind på forslaget, når det fremsættes i november. Jeg synes, det er en meget god og fornuftig fremgangsmåde.

Jeg vil gerne byde dette lovforslag velkommen som en efter min mening betydelig forenkling af gældende lovgivning. Det betyder også en modernisering, så vidt jeg kan se, det, og det betyder en hel del, at man sammenlægger byplanloven og bygge-loven. Det betyder også en forenkling af planlægningsprocessen, og noget, vi vil hilse meget stærkt velkommen, er, at der faktisk tilkommer kommunerne mere kompetence end hidtil. Også øget offentlighed, nemlig det, at

man i kommunerne forpligtes til at offentliggøre alternative forslag, skitser, inden dispositionsplanerne vedtages, bydes meget velkommen. Jeg mener også, det er heldigt, at man stiler efter en gradvis overgang til den nye lov, idet det jo er ganske klart, at nogle kommuner er længere fremme end andre. Men når dette er sagt, så kun et par bemærkninger om det, som man bør se nærmere på under udvalgsarbejdet.

Det er vist allerede nævnt, at det ville være meget ønskeligt, hvis man kunne få indsat en tidsfrist for sagers behandling. Der er ikke noget, der irriterer borgerne så meget som at måtte vente i uge- og månedsvis på afgørelse af sager, som efter deres opfattelse burde kunne afgøres hurtigere. Et andet væsentligt punkt er sikringen af borgerens retsstilling, også med hensyn til ekspropriationerne.

Vi har at gøre med en forenkling, men det er allerede antydnet, at denne forenkling måske kunne føre til, at personalet bliver større end hidtil. Det bør selvfølgelig undgås, så vidt det overhovedet er muligt.

Det er nævnt, at der skal en økonomisk samordning til, også dette vil jeg gerne understrege.

Når man ser på lovforslaget som en helhed, så ser man, at det er et stort arbejde, der er lavet her, et arbejde, som gerne skulle gøre livet lettere for borgerne.

Min gruppe vil gerne medvirke til, at lovens endelige udformning bliver et virkeligt fremskridt på dette meget vigtige område.

Gert Petersen (SF):

Ministeren fortjener tak for at have fremlagt et så gennearbejdet lovforslag og også for at have fremlagt det på dette tidspunkt, så vi kan få en mere uforpligtende debat om det i første omgang og kan få en bred debat i offentligheden, inden forslaget går til realbehandling.

Forslaget afspejler jo — det er, som det tidligere er blevet sagt her, det tredje led i den planlægningsreform, som er i gang i vores samfund — nødvendigheden af en fysisk, økonomisk planlægning. Det er et meget kompliceret samfund, vi lever i, og hvis det skulle gå, som fremskridtpartiets ordfører ønskede det, så er jeg helt sikker på, at vi ville få en slags junglekrig, hvor de stærke

[Gert Petersen.]

ville vinde — og de ville da også have fornøjelse af det — men hvor de svage, de allerfleste, ville bukke under. Det gælder både, når det drejer sig om mennesker, og når det drejer sig om, at interesser, sociale interesser, rekreative interesser osv., stilles op mod stærke kommercielle interesser.

Af disse grunde er det nødvendigt med planlægning. Det er også nødvendigt på baggrund af noget, som er blevet understreget meget i de senere måneder, nemlig ressourcernes knaphed. De er ikke uudtømmelige, hverken når det drejer sig om arbejdskraft — det har vi vidst hele tiden — eller når det drejer sig om de fysiske ressourcer, og det er måske noget, som først er gået op for os for alvor nu. Vil man have en sådan optimal udnyttelse af ressourcerne, så er man også nødt til at prioritere, så er man nødt til at planlægge, så kan man ikke bare køre på bedste beskub. Det er også baggrunden for, at en samfundsmæssig planlægning er så særdeles nødvendig.

Men det er naturligvis også nødvendigt, når man gennemfører sådanne planlægningslove, at de har et demokratisk præg, sådan at forstå, at det ikke bare er nogle bureaukrater oppe i toppen, der sidder og planlægger, men sådan at befolkningen selv er med i planlægningen, og det er nødvendigt, at planerne er så fleksible, at de under indtryk af ændrede vilkår og omstændigheder — og vilkårene ændrer sig vitterligt hele tiden — kan forandres i overensstemmelse dermed.

Og man må naturligvis erkende — og jeg mener, at netop ud fra det grundsynspunkt, som er mit, et socialistisk, må jeg egentlig have en særlig interesse i at erkende — at der også ved planlægning findes risici og farer, som det er vigtigt at styre uden om, for naturligvis er der en fare for teknokrati, der er en fare for, at løsninger ligesom presses ned over hovedet på folk, der er en fare for, at der opbygges store bureaukratiske apparater, som fjerner sig mere og mere fra de mennesker, hvem beslutningerne angår.

Når jeg ser på det lovforslag, som er fremsat her fra ministeren side — om hvilket man naturligvis må sige, at det udmærker sig derved, at det i sig forener en lang række tidligere bestemmelser, som har været spredt over flere love, og allerede derigen-

nem betyder en forenkling — så vil jeg nok mene, at det mønster, som forslaget bygger op, som det vil realisere, i princippet er rigtigt. Det er under alle omstændigheder logisk, der er en sammenhæng mellem regionplan, dispositionsplan og lokalplan, en klart opbygget sammenhæng, og også for mig står det, som om det er noget hen i den retning, vi må bevæge os, det er det mønster, vi må hen til.

Men vi skal nok også passe på, gøre os klart, at decentralisering, som jo er et vigtigt element i forslaget, kan betyde bureaukratisering. Vi må nok erkende — det vil jeg i hvert fald erkende — at ved flere tidligere love, som er blevet gennemført her, og hvor man troede, og hvor jeg selv troede, at nu decentraliserede vi og derigennem demokratiserede og forenkede, så gik det i virkeligheden først sådan, at man fik flere kokke både her og hisset, både centralt og ude i amter eller kommuner, til at forberede den ret, som skulle stilles på bordet, og dernæst, at det var, ligesom om de afgørende centre kom længere væk fra der almindelige befolkning.

I den forbindelse vil jeg godt sige, at som situationen forekommer mig at være i dag, er det ikke ubetinget udtryk for en decentralisering, at man lægger myndighed ud til amterne. Det burde være det, og jeg skal ikke her står og vende op og ned på alting og ønske tingene flyttet til København, ønske afgørelser flyttet til København. Det burde være en decentralisering, men vi har igen om de sidste år kørt sådan, at det er, ligesom om man bygger nye enorme strukturer op ude i landet og stadig væk langt fra befolkningen. For det er jo sådan, at en amtsadministration i almindelighed føles lige så langt væk fra den almindelige befolkning dér, hvor tingene foregår, som centraladministrationen herinde i København.

Dette er ikke et indlæg for at nedlægge amterne, det kan jeg forsikre ministeren om, men det er nogle argumenter til fordel for, at man gennemtænker disse problemer og søger at sikre, at decentraliseringen virkelig også betyder en demokratisering, at man virkelig kommer nærmere dem, som berøres direkte af administrationen.

Men selve hovedsigtet med lovforslaget kan jeg altså godt tilslutte mig.

Hvad angår overgangsbestemmelserne, så

[Gert Petersen.]

delers jeg derimod de betænkeligheder, som er blevet fremført fra anden side, idet man mener, at der f. eks. er en risiko i, at amterne kan godkende dispositionsplanerne, inden regionplanen er godkendt, og at kommunerne kan godkende lokalplaner, inden kommunen har fået sin dispositionsplan. Det forekommer mig at stride noget mod de principielle, de grundliggende planlægningsprincipper, og jeg er bange for, at disse overgangsbestemmelser kan føre til mere bureaukrati. F. eks. mener jeg, at det i virkeligheden er en ganske stor beføjelse, man giver til amtet, at det kan godkende dispositionsplaner, inden regionplanen for amtet er fastlagt og godkendt.

Det gælder vel her som i så mange andre tilfælde, at man skal passe på ikke at forcere tingene igennem. Selv de bedste forholdsregler, de fornuftigste forholdsregler, kan jo blive forgiftede, hvis man forcerer det igennem.

Da det er blevet nævnt af andre ordførere, vil jeg godt sige — uden at det sikkert rummer nogen overraskelse — at socialistisk folkeparti er tilhænger af princippet om, at man udvider ekspropriationsadgangen. Jeg er enig med de ordførere, som mener, at det vil være udmærket, hvis en udvidelse af kommunernes ekspropriationsadgang kunne indføres i loven her, således at de også kan ekspropriere til boligformål.

For at summere op er det altså ikke selve intentionen i lovforslaget, jeg her har haft indvendinger imod. Hovedsigtet er vi enige i, men vi lægger også vægt på, at lovforslaget, når det udformes endeligt efter den offentlige debat, som har fundet sted, gennemføres på en sådan måde, at det ikke skaber mere bureaukrati, men tværtimod skaber en smidig planlægning og gør livet lettere for de borgere, som skal leve her.

Arne Bjerregaard (KrF):

Først et klagesuk over, at det efterhånden er urimelige betingelser, man stiller os små partier over for, idet vi først skal gå fra det ene udvalg til det andet og bagefter skal have ordførerskab. For mig i særdeleshed er det beklageligt, eftersom dette netop er noget af det, som jeg interesserer mig stærkt for, at jeg ikke har nogen mulighed for over for den store forsamling at kunne fremlægge

en inciterende tale til forsvar for det her fremsatte lovforslag, som jeg mener i sit indhold imødekommer meget af det, som er væsentligt for samfundene rundt omkring i dette land, nemlig dette, at man decentraliserer på væsentlige områder, således at beslutningsprocessen overføres til kommunal regie mere, end det har været tilfældet hidtil.

Hvis vi ser på vores bysamfund som sådanne, må vi jo sige, at de efterhånden, i alt fald visse bysamfund, jo er gået ind som et hoved i enhver kommune. Der findes næsten ikke en kommune i dette land, som ikke har et stort hoved, nemlig en stor by, og det viser sig jo, at disse bysamfund har mistet deres identitet, det anonyme er sådan set det kendetegnende for befolkningen i bysamfundene. Derfor synes jeg, det er særdeles væsentligt, at man i dette forslag lægger ud til kommunerne — ganske vist efter at man har tilgodeset den tidligere vedtagne lands- og regionplanlovgivning — hvorledes de vil udforme miljøet i kommunen. Det er også særdeles væsentligt, at også borgerne kommer med i denne planlægning ved, at man skal fremlægge alternative skitser i dispositionsplanen, som det fremgår af forslaget her. Det bevirker, at man får befolkningen med ind i beslutningsprocessen. Det, vi har savnet hidtil ude i vores lokalsamfund, er, at befolkningen sådan set ikke er blevet tilgodeset demokratisk. Man har lovgivet hen over hovedet på den, man har planlagt, uden at den forstod planlægningens idé.

Hvis man f. eks. ser på landsbyksamfundene — som jeg altså kommer fra, og som jeg stadig væk ønsker at repræsentere og tale for — så må man i al fald sige, at i disse kommuner og kommunalbestyrelser har vi følt, at vi faktisk havde for lidt at sige om, hvorledes vores kommune skal udvikle sig til glæde og til gavn for den befolkning, som er i kommunen. Med dette forslag føler jeg i al fald at der er mulighed for, at vi også på disse områder kan tilgodese borgerne, jeg havde nær sagt også den enkelte borger, i kommunen. Jeg har også en fornemmelse af, at en anden planlov, nemlig by- og landzoneloven, hermed nødvendigvis må tages op til revision. Det ligger sådan set i lovforslaget og er anført i en enkelt bemærkning, men skal denne lov føres ud i livet, må man tage by- og landzoneloven op til fornyet revision.

[Arne Bjerregaard.]

Når man nu får en plan som denne her, som jeg stadig væk synes er udmærket i sine intentioner, så er der en ting, jeg ønsker at gøre opmærksom på, og det er, at man i de enkelte kommuner undertiden ikke har den fornødne ekspertise og sådan set mange gange ønsker selv at være ekspert på området. Det bevirker, at man mange gange sådan set ikke har nogen mulighed for at komme igennem med sine ønsker, fordi man ikke har den fornødne ekspertise, og derfor vil jeg nok en gang advare kommunerne og de folkevalgte imod eksperterne. Jeg tilhører dem selv på et enkelt område. Jeg mener, eksperterne er udmærkede, men eksperterne skal udfylde de rammer, som vi stikker ud, også på det lokale plan. Hvis vi ikke følger lovens ånd i dette, risikerer vi blot, at befolkningen ude omkring i kommunerne giver op over for denne planlægningsdille, som jeg har hørt man kalder det visse steder, og siger: nå ja, lad dem bestemme, de ønsker dette. Derfor må vi endnu mere, end vi gør i øjeblikket, informere borgerne om, at her ligger et forslag, som netop lægger det ud til dem, og spørge: vil I være med til at bestemme jeres eget miljø? Det er for mig noget særdeles væsentligt i det, der her er fremlagt.

Jeg ved ikke, hvordan man stiller sig til planlægning i de store byer, det er så mange år siden, jeg har været der, men i al fald i landområderne og i de mindre byer har man en modvilje imod planlægning. Man har en fornemmelse af, at det er noget, som skal diktere nogen noget, i stedet for at sige, at en planlægning er nødvendig for, at vi får en heldig udvikling af dette samfund såvel på det landskabelige som på det menneskelige plan. Men det kræver igen en oplysning ude i befolkningen, og den synes jeg stadig væk det har skortet på. Derfor kunne jeg ønske, når man nu fremsætter dette lovforslag, at det får nogen mulighed for at blive debatteret ude i samfundene, og jeg mener, vi som folkevalgte herinde i al fald har ansvar for over for befolkningen, at den kommer til at debattere det lovforslag, som her ligger.

Alle de planer, som man har fremlagt, vil jeg postulere at befolkningen ikke er bekendt med, fordi de ikke er kommet til deres kundskab på en, hvad skal vi sige, populær måde. Det er stadig væk i embeds-

mændenes, i eksperternes, regie. Man har ikke forstået hele vor landsplan- og egnsudviklingslovgivning, man har ikke forstået by- og landzoneloven, man har ikke forstået saneringsloven, landsbyggeloven og skovloven, naturfredningsloven osv. Alle disse love, som hver for sig sådan set er udmærkede, er ganske ukendte ude i befolkningen, og så snart den støder imod dem, føler den det som et overgreb mod dens demokratiske rettigheder.

Jeg mener, vi med dette lovforslag — det vil jeg sige for fjerde gang — tilgodeser mangt og meget af det, som jeg har ønsket. Ja, nu har jeg et mægtig langt foredrag her fra tidligere, det skal jeg springe over, kan jeg se, men lad mig sige, at hele den indstilling, som ligger heri, kræver, at vi får en omlægning af hele vores tankegang i dette samfund med hensyn til planlægning.

Det, der er væsentligt, er, at vi i planlægningen sådan set vokser imod hinanden, samtidig med at vi bliver friere mennesker, som finder vores identitet, fordi vi skaber et miljø, som netop mennesker kan leve med hinanden i. Og derfor mener jeg også, at man ikke skal være så bange for at slide på vores naturressourcer. Man er så ivrig efter at sige: her er et område, som skal ligge hen — det kommer vi også til under fredningsdebatten — hvor man bare skal se med øjet, et område, man ikke skal leve i. Jeg kommer oppe fra det nordlige Jylland, og enhver fra andre steder regner med, at når man kommer derop, så kan man få lov at se os med spidsnæsede træsko og alt det her, hvor man bevarer noget, som ikke er i virkeligheden. Hvorfor skal mennesker ikke have lov til også at leve i dette område, ikke bare se området? Derfor må der i dette her også indføres, at vi må udbygge vores egnsudviklingslov ganske betydeligt, fordi mennesker skal have lov til at leve også i disse områder, som er rekreative.

Undskyld, min taletid er udløbet.

Må jeg til sidst sige den korte bemærkning, at jeg tror, at dette lovforslag, hvis man fortolker det ret, kan hjælpe med til, at vi lever bedre med hinanden i dette samfund. Og så er der endelig ekspropriationsbestemmelsen i § 31, som jeg gerne vil have en nærmere forklaring på af miljøministeren, hvis det er muligt.

Kaj Hansen (DKP):

Dette lovforslags angivelige formål kan kommunisterne fuldt ud støtte. Det går ud på gennem planlægning i kommunerne at skabe et godt miljø og den bedst mulige trivsel for befolkningen. Planlægningen skal tilstræbe den bedst mulige placering af bolig og arbejdspladser, sørge for en god trafikbetjening, udlægge friarealer, bekæmpe forurening af luft, vand og jord og sidst, men ikke mindst, i videst muligt omfang inddrage befolkningen i planlægningsarbejdet. Lovforslaget skal træde i stedet for den nuværende byplanlov og endvidere erstatte dele af de to nuværende byggelove, den ene, der gælder for København, og den anden, der gælder for det øvrige land.

Lovforslaget bygger på principper, som vi i det store og hele kan anerkende. Det gælder den omfattende decentralisering, der skal finde sted, hvor afgørelser om godkendelse af dispositionsplaner overføres til amterne, mens kommunerne nu selv får det fulde ansvar for lokalplanerne. Det er en styrkelse af det lokale selvstyre og en absolut fordel, at beslutningsprocessen foregår dér, hvor opgaverne skal løses. At der samtidig sker en rationalisering og en forenkling af lovgivningen, er selvfølgelig en yderligere fordel. Det bliver nu pålagt alle kommuner at tilvejebringe en dispositionsplan for arealanvendelse og bebyggelsesforhold i hele kommunen. I lovforslaget er opført alle de forhold, der skal tages hensyn til — og det er ganske mange — for at skabe de bedst mulige forhold for en kommunes beboere. Det er absolut rigtige og smukke formål, der er nedlagt i dette lovforslag, men man kan også sige, at kommunerne nu får ganske meget at leve op til, hvis lovens formål skal opfyldes.

Et andet hovedprincip i lovforslaget er lokalplanen, der skal afløse de partielle byplanvedtægter. Det er her en afgørende forbedring, at kommunerne selv på eget initiativ og ansvar kan vedtage og gennemføre de lokalplaner, som der er ønske om og behov for. Lovforslaget fastsætter heller ikke bestemte normer for omfanget af lokalplanerne, når blot lokalplanen ikke er i modstrid med kommunens dispositionsplan.

Men noget af det, vi lægger allermest vægt på i dette lovforslag, er princippet om, at befolkningen i videst muligt omfang skal inddrages i planlægningsarbejdet. Det er et

godt princip, og der er også i lovforslaget givet retningslinjer for, hvordan dette skal gøres. Men i sidste instans vil det nok afhænge af kommunernes vilje og evne til virkelig at delagtiggøre befolkningen i planlægningsarbejdet.

I lovforslaget siges det, at inden kommunalbestyrelsen udarbejder et forslag til dispositionsplan, skal der først offentliggøres alternative skitser, som i hovedtrækkene skal angive retningslinjerne. Endvidere at kommunalbestyrelsen skal forestå en oplysningsvirksomhed med det formål at skabe debat om planens indhold og målsætning. Planen kan derefter tidligst vedtages 6 måneder efter offentliggørelsen. Der kan imidlertid være en fare for, at denne offentliggørelse og oplæg til debat bliver mere formel end reel, og vi tror derfor, at det bliver nødvendigt at give mere konkrete anvisninger til kommunerne for, hvordan denne opgave skal løses.

Nu havde det jo været meget rimeligt at forestille sig, at når en lokalplan skulle vedtages, så skulle den også først ud i skitseform til debat i befolkningen. Men i lovforslaget siges det, at først når kommunalbestyrelsen har vedtaget et forslag, skal kommunen offentliggøre det. Ganske vist kan der inden for en bestemt frist gøres indsigelser og stilles ændringsforslag, hvorefter forslaget på ny skal vedtages. Vi finder imidlertid, at det ville være bedre også at sende lokalplanerne ud i skitseform først. Erfaringerne viser, at når en kommune først har vedtaget et genarbejdet forslag, så er det meget sværere for befolkningen at få de ændringer igennem, som den kunne ønske.

Det siges i forslaget, at kommunen samtidig med offentliggørelsen skal give skriftlig underretning til ejere og lejere, der berøres af planen, samt til foreninger og lignende, der over for kommunen har anmodet om at blive holdt underrettet om forslag til lokale planer. Jeg går ud fra, at det også gælder de lokalråd, som er oprettet i nogle kommuner, men jeg vil gerne have, at miljøministeren bekræfter, at det forholder sig sådan. Der burde endvidere i selve loven stå, at i de kommuner, hvor der findes lokalråd, skal disse have forelagt forslag til lokalplaner på et så tidligt tidspunkt, at de kan være med i planlægningen fra starten af.

Endvidere er der spørgsmålet om beboeraf-

[Kaj Hansen:] stemning om gennemførelse af lokale planer. Loven burde også give direkte muligheder herfor.

Ekspropriationsbestemmelserne mener vi ikke er tilstrækkelig tydelige og klare nok og heller ikke omfattende nok, som de her er udformet.

Hvad angår retsvirkninger og servitutbestemmelser, vil vi se nærmere på disse forhold og forbeholder os på disse områder og på de andre, jeg har nævnt, at stille ændringsforslag.

I det store og hele er vi positivt indstillet til lovforslaget, og vi finder, det er helt rigtigt, at det nu kommer til debat i kommunerne og ude i befolkningen, inden folketinget igen tager fat på det.

Men selv om loven — med de forbedringer, der måtte komme — bliver vedtaget af folketinget, ja, så er der alligevel mange uløste problemer, som loven ikke tager stilling til, men som i nogen grad er en betingelse for, at lovens i øvrigt gode formål kan opfyldes. Det er ikke mindst jordspørgsmålet i kommunerne, som har den allerstørste betydning for boligbyggeri, for udlægning af fritidsarealer, for at sikre rekreative områder osv. Det er ikke nok alene med planlægning. Planen skal også fyldes ud med noget. Alle gode kræfter burde derfor samles om at standse jordspekulationen, og staten og kommunerne skulle i virkeligheden nu i fællesskab gå i gang med at sikre den nødvendige jord til boligformål, fritidsarealer og rekreative områder, således at den kunne lejes ud herefter. Denne lov er god, den kan blive bedre, men den kan i virkeligheden ikke stå alene. Planlægningen bør ikke ødelægges af jordspekulanter eller andre.

Det forbavsede mig, at ordføreren for fremskridtspartiet kunne fremsætte nogle ganske overfladiske betragtninger her fra denne talerstol. Det eneste, der tilsyneladende interesserede fremskridtspartiet, var, hvad der skadede den private ejendomsret, eller — sagt på en anden måde — om der i denne lov var noget, der generede spekulanterne.

Jeg tror, miljøministeren — i hvert fald under de politiske forhold, vi har nu — måske har den bedste post i regeringen. Han er i stand til at møde med noget positivt, hvorimod der kommer mange ulykker til

befolkningen fra de øvrige ministerier. Men der er jo en helhed i tingene, og samtidig med at man på planlægningsområdet nu vil give kommunerne øget selvstyre, ja, så prøver man jo på at være økonomiske formyndere over for kommunerne, idet man har beskåret dem og nedskåret deres muligheder på en lang række økonomiske områder. Det er derfor vores opfattelse, at skal det lovforslag, der her er fremsat blive gennemført i en udstrækning, der virkelig er til gavn for befolkningen, så bliver man også nødt til på det økonomiske område at give kommunerne et virkeligt selvstyre — ikke som nu, hvor de er under formynderi fra staten.

Med disse ord vil jeg anbefale, at forslaget får en fortsat velvillig behandling.

Flygaard (DR):

Jeg vil gerne takke ministeren for dette forslag. Jeg synes, der er mange gode tanker i dette forslag, som fortjener overvejelse, og jeg deler også den opfattelse, som er kommet til udtryk fra mange af de tidligere ordførere, at vi nu må benytte sommeren til at drøfte dette forslag igennem ude i landet med henblik på at få loven vedtaget her i efteråret.

Jeg vil i øvrigt gerne til indledning gøre nogle bemærkninger om det kommunale selvstyre og spørgsmålet om en almindelig ligestilling inden for det danske samfund. Der er ingen tvivl om, at der i dette høje ting er en udtalt interesse for et kommunalt selvstyre, og der er heller ingen tvivl om, at der i høj grad også er en interesse for at skabe en ligestilling inden for det danske samfund som helhed. Nu kan det godt i sig selv være to hensyn, der ikke altid kan være lige nemme at forene, men det er mit håb, at det er muligt igennem den lovgivning, der vil komme i den kommende tid, i videst muligt omfang at få disse to synspunkter tilgodeset, at få dem til at trække på samme hammel.

Vi har igennem mange år her i efterkrigstiden oplevet en tendens til koncentration, snart på det ene område, snart på det andet område. Det er udviklingens lov, vil mange sige. At det indeholder fordele, kan vel ikke bestrides; men at det også har skabt problemer, kan vel heller ikke benægtes.

Det er min opfattelse, at der rent folkeligt — og skal vi sige: også rent menneskeligt — på mange områder er kommet en vis reakt-

[Flygaard.]

ition imod denne koncentrationstendens i samfundet; det enkelte menneske føler simpelt hen, at man ikke længere bliver respekteret og registreret som et menneske, men blot som et nummer. Derfor tror jeg også, at det i høj grad er noget afgørende, når man taler om nærdemokrati, og når man taler om det nære samfund, at det ikke bare bliver et slagord uden indhold. Man må virkelig erkende, at hvis nærdemokrati i dette ords bedste forstand skal have mulighed for at komme til at fungere, så må vi også give de enkelte del i beslutningsprocessen, så kan det ikke være sådan, at man bare får noget forelagt til efterretning.

Om selve lovforslaget vil jeg gerne gøre et par principielle bemærkninger. Først skal jeg gøre nogle bemærkninger til lovforslagets § 1. Her anfører man, at det for det første er formålet at skabe gode arbejds- og boligmiljøer i eksisterende og fremtidige bysamfund, for det andet, at forurening af luft, vand og jord samt støjulemper må forebygges, og for det tredje, at befolkningen i videst muligt omfang må inddrages i planlægningsarbejdet. Disse tre synspunkter, som de er stillet op i lovforslagets § 1, kan vi fuldt ud tilslutte os.

I bemærkningerne til lovforslaget nævner man de fire hovedhensyn, der ligger til grund for lovforslaget. For det første har lovforslaget det sigte, at man gerne vil have en sammenfatning og en forenkling af den gældende lovgivning. Vi deler fuldt ud dette synspunkt. Vi deler også det andet synspunkt, som kommer til udtryk, nemlig at man skal følge med i udviklingen i den forstand, at man skal ikke alene acceptere, men gå ind for en modernisering af de gældende lovbestemmelser. For det tredje anføres det i bemærkningerne til lovforslaget, at loven sigter mod en decentralisering, og også dette synspunkt kan vi være enige i. For det fjerde er hovedsigtet med lovforslaget at skabe bedre muligheder end hidtil for offentlighedens medvirken i den kommunale planlægning. Også dette synspunkt kan vi give vor tilslutning.

Jeg vil gerne til et par paragraffer i lovforslaget knytte nogle bemærkninger, der kan have en vis principiel karakter.

Den første bemærkning, jeg gerne vil gøre, er til lovforslagets § 11, hvori der står:

„Indtil der foreligger en godkendt regionplan, der omfatter kommunen, finder bestemmelserne i §§ 2-10 kun anvendelse, såfremt kommunalbestyrelsen træffer beslutning herom.“

Jeg vil gerne knytte den bemærkning til denne paragraf, at nu skulle det jo helst ikke gå således, at man, indtil en sådan regionplan mått være forelagt og godkendt, på underordnet plan foretager dispositioner, der foregriber en sådan regionplanlægning, for så får vi meget nemt en udvikling, hvor man kommer til at køre frem og tilbage. Man får megen administration, og også ud fra et økonomisk synspunkt må det forekomme mindre hensigtsmæssigt. Vi kan blot mindes det, der skete i forbindelse med kommunalreformen og kommunesammenlægningen i 1970. Der var vel nogle af de mindre kommuner, der blev lagt sammen til større, som foretog dispositioner, der ud fra et samlet, lidt overordnet synspunkt ikke umiddelbart måtte forekomme hensigtsmæssige og heller ikke måtte forekomme samfundsøkonomisk forsvarlige.

Dernæst vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger til lovforslagets § 31. Også vi er meget interesserede i denne paragraf, fordi den jo i høj grad drejer sig om spørgsmålet om ekspropriation. Vi ser meget gerne en lovgivning og en udvikling fremmet, hvorefter det bliver primærkommunerne, der erhverver jord i disse udviklingsområder, og at kommunerne forpligtes til udelukkende at udleje denne jord på jordrentevilkår, således at man får bremsset den jordspekulation, der er stærkest i udviklingsområderne.

For det tredje vil jeg gerne gøre en enkelt bemærkning i relation til sikring af mindretalssynspunkter. Når man går ind for decentralisering, så er det min opfattelse, at man i særlig grad må have opmærksomheden henvendt på, at et mindretalssynspunkt også blive tilgodeset. Det er min opfattelse, at jo mere overordnet en instans er, desto nemmere får man i almindelighed et mindretalssynspunkt tilgodeset. Jo nærmere man kommer, man kan sige den første instans, des mere kan mindretallet risikere at komme i klemme.

Med disse bemærkninger har jeg blot ønsket at give udtryk for nogle af de synspunkter, retsforbundet har gjort sig omkring det foreliggende lovforslag. Men vi

[Flygaard.]

møder med en positiv indstilling til at gøre en sådant stykke arbejde, at der kommer noget fornuftigt ud af det foreliggende lovforslag.

Birgit Busk (U):

De uafhængige kan principielt give tilslutning til den decentralisering af planlægningen, som forslaget er udtryk for. Det er naturligt, at dette arbejde i så høj grad som muligt lægges ud i de lokale organer, som meget bedre end centrale myndigheder kender forholdene på stedet og kan tage hensyn hertil.

Når dette er sagt, vil jeg dog gerne tilføje, at der efter de uafhængiges opfattelse kan sættes et stort spørgsmålstegn ved, om det er nødvendigt at inddrage så mange områder under den kommunale eller statslige planlægning, som lovforslaget gør. Vi er alvorligt bange for, at forslaget i sin tendens er en videreførelse af den umyndiggørelse af borgerne og den styrkelse af myndighederne, som har været fremherskende her i landet i de sidste mange år. Vi er endvidere bange for, at den besparelse i statsadministrationen, som decentraliseringen af planlægningen muligvis — jeg siger udtrykkelig muligvis — vil medføre, vil blive modsvaret af en langt større udvidelse af den lokale administration, og det er jo egentlig ikke den vej, vi bør gå.

Jeg synes, det er rigtigt, at hele dette problemkompleks, således som regeringen ønsker det, i de kommende måneder bliver underkastet en bred, folkelig debat. Og jeg er glad for regeringens forhåndstilsagn om ikke at lægge sig fast på forslagets ordlyd, men tage hensyn til de synspunkter og anskuelser, som vil fremkomme under denne debat.

Som jeg allerede har sagt, kan de uafhængige give tilslutning til princippet om at lægge afgørelsen også på disse områder ud til de lokale organer som ansvarlige over for den lokale befolkning. Men der er mangt og

meget i forslagets enkeltheder, som må ændres, hvis vi skal kunne acceptere det.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Må jeg sige i anledning af fru Birgit Busks hjertesuk i indledningen af hendes tale her om, at dette nødig skulle blive en videreførelse af nogen form for umyndiggørelse, at det er jeg ganske enig i. Jeg mener, at dette lovforslag har det modsatte sigte. Planlægning må i et moderne samfund have ét hovedformål, nemlig at stille de enkelte mennesker fri inden for de eksisterende rammer og inden for de eksisterende planer. Planlægningslovgivningen er altså efter mit skøn netop en beskyttelse af menneskers interesse og ikke modsat. Jeg mener altså ikke, der i denne planlægningslov, så lidt som i vore planlægningslove i øvrigt, ligger nogen form for umyndiggørelse, men tværtimod et forsøg på at opstille nogle regler, hvorefter vi et indviklet, moderne samfund kan leve sammen uden at træde hinanden for nær og uden ved vor adfærd at genere andre menneskers adfærd. Det er derfor, planlægningslove er nødvendige. Jeg synes, at vi med det lovforslag, vi her behandler, netop prøver på at skabe sådanne rammer og at trække mennesker med ind i de beslutninger, der vedkommer dem. Det har i hvert fald været intentionen.

Må jeg efter denne meget generelle bemærkning sige nogle — ikke alt for mange — sætninger om hvert af de mere principielle spørgsmål, der er blevet trukket frem, idet jeg går ud fra, at alle ordførere vil have forståelse for, at jeg ikke skal gå ind i de mange detaljer, der er trukket frem. Det får vi jo lejlighed til ved gennemgangen af lovforslaget i udvalget. Men jeg synes, der er nogle vigtige og væsentlige punkter, som jeg gerne vil gøre bemærkninger til.

Flere ordførere, hr. Auken, hr. Ingomar Petersen og andre, har nævnt problemerne omkring overgangsordningerne. Det er rigtigt, at overgangsordningerne, som de er foreslået, måske går videre, end man i første

[Miljøministeren.]

eksisterende lovgivning kan føle er rimeligt. Efter at der var arbejdet i nogle måneder med disse tanker, endte jeg altså i at finde, at forslaget, som det nu ligger, er rigtigt. Dels er det meget enkelt, og dels lægger det hurtigt ansvaret ud, såfremt kommunerne ønsker det. Jeg vil understrege dette sidste. Her er altså også en mulighed for at se tiden an, som det fremgår af — jeg husker ikke paragrafnummeret, men det er jo også i denne forbindelse lige meget. Man har altså en mulighed for at vente, men man kan gå hurtigere frem, hvis man ønsker det. Jeg finder dette en hensigtsmæssig udformning, idet jeg nok ville være betænkelig ved at sige, at nu laver vi nok forenklinger, og nu indfører vi nok nye tilstande, men det bliver først ad åre, og ingen ved hvornår. Det tror jeg ikke vil være heldigt for det høje ting at ende i. Derfor har jeg altså udformet bestemmelserne, som det er sket. Men det er klart, at dette er et meget vigtigt punkt, og det er et, som vi skal give os tid til at drøfte i udvalget. Jeg er åben for alle argumenter, som jeg har understreget det i fremsættelsestalen, også argumenter omkring dette problemkompleks naturligvis.

Der er af forskellige ordførere gjort bemærkninger om borgernes retssikkerhed, om borgernes hele stilling i forhold til de regler, som nu er udformet her. Også det er vel et problemkompleks, som bedst egner sig til en debat omkring enkelthederne i udvalget, men det giver mig alligevel anledning til at sige til hr. Hans Bjerregaard, at det beror på en misforståelse, synes jeg, når hr. Hans Bjerregaard finder, at denne lovgivning åbner mulighed for uhyggeligt store indgreb. Det finder jeg ikke er en rigtig vurdering. Og det er helt forkert, når hr. Hans Bjerregaard netop peger på forslagets bestemmelser om ekspropriationsmuligheder som noget særlig uhyggeligt. Vi har kendt de samme ekspropriationsbestemmelser — måske nok i en lidt anden udformning, men nøjagtig de samme bestemmelser — i mange, mange år herhjemme, uden at disse bestemmelser har været brugt — ja, næsten ikke i hvert fald; nogen ganske få gange har de været brugt. Det er altså, synes jeg nok, at føre offentligheden bag lyset, hvis man forsøger at lægge det op, som om der her er et

voldsom fælt dyr ført frem. Det er ikke tanken, og det er der ikke tale om. Der er tale om, at forslaget viderefører de eksisterende regler.

Jeg vil gerne over for hr. Auken og andre give udtryk for, at jeg gerne vil diskutere også de problemer, som ligger i det socialdemokratiske forslag om ekspropriation til bolig- og erhvervsformål, i forbindelse med denne lovgivning. Jeg føler det helt naturligt, det er her, det hører hjemme, og derfor vil jeg naturligvis være rede til at diskutere ekspropriationsparagrafferne, også — som jeg tidligere har nævnt det — i de situationer, hvor private interesser blokerer for væsentlige almenne hensyn. Dette svar være også givet til hr. H. C. Toft. Jeg tror, det er rigtigt, at der i visse situationer er nogle blokeringer, og dem er de fleste af os vel enige om må klares. Hvordan det skal gøres, det kan vi drøfte, når vi kommer ind i en vurdering af disse sager i forbindelse med det lovforslag, der ligger her.

Jeg vil gerne sige til hr. Brøndlund Nielsen, at spørgsmålet om byudviklingsudvalgene og deres fremtidige beståen vil blive taget op i sommerens løb i miljøministeriet. Jeg gætter på, at vi til efteråret vil foreslå en ændring af loven om land- og byzoner, som vil indeholde en beslutning om, at disse udvalg nedlægges. Jeg finder, tiden nu må være inde til, at de beføjelser, der hidtil har ligget dér, føres over til amtsrådene.

Jeg kan måske dertil føje, at i den vurdering, vi i de kommende måneder skal foretage af land- og byzonerloven, vil også indgå de muligheder, der måtte være for en forenkling af administrationen af denne lov. Jeg skal ikke i dag gøre rede for, hvordan jeg forestiller mig at dette kan gøres, men jeg føler altså også efter nu at have siddet i administrationen i miljøministeriet i nogle måneder, at vi har beov. fo en forenkling af den procedure, der finder sted, specielt omkring lovens §§ 6-8. Jeg vil i sommerens løb overveje, hvorledes dette kan gøres, og til efteråret formentlig stille lovforslag herom.

Hr. Ingomar Petersen var inde på en række detaljer, som jeg godt vil lade ligge i denne omgang med en enkelt undtagelse, og det skal være spørgsmålet om tidspunktet, som jeg har gjort én bemærkning om, tidspunktet for overførelse af beføjelserne til

[Miljøministeren.]

henholdsvis kommunalbestyrelsen og amtsrådet i henseende til dispositionsplaner og lokalplaner. Hr. Ingomar Petersen talte om, at man så i amter og eventuelt i hovedstadsrådet skulle oprette nye administrative enheder. Det mener jeg ikke er tilfældet. Hovedstadsrådet har, så vidt jeg har opfattet det, overtaget egnsplanrådets administration og det, der ligger deri. Jeg mener i hvert fald, at den administration er særdeles kapabel til også at vurdere de ting, der ligger heri, og jeg vil gætte på, at det også er tilfældet i de fleste amter.

Spørgsmålet om ankemulighederne, hvordan vi stiller borgerne efter dette, har forbindelse med en bemærkning, som hr. Flygaard gjorde i almindelighed om det kommunale selvstyre og ensartetheden i samfundet. Vi må naturligvis gøre os klart, at hvis vi skal følge den intention, der ligger i lovforslaget i retning af at begrænse ankemulighederne og lade flere afgørelser finde sted lokalt, så „risikerer“ vi — og jeg vil gerne sætte den risiko i gåseøjne — at man vil administrere lovgivningen anderledes i Københavnsområdet, end man vil gøre det i Sønderjyllands eller i Nordjyllands amt. Jeg mener, denne risiko er en god ting, og at det er en fordel, hvis man vil differentiere administrationen. Jeg er altså ikke ængstelig for det.

Jeg vil advare imod — det er også et svar til hr. Gert Petersen — at vi, når vi decentraliserer, skaber bureaukrati. Netop hr. Gert Petersen pegede på, at den risiko kunne vi løbe. Den risiko løber vi, hvis vi samtidig med decentralisering alligevel lader mulighed være til stede for, at alle sager kan gå til tops, for så laver vi ikke alene en decentral behandling, men vi laver også en central behandling af hver enkelt sag, og det mener jeg ikke vi skal gøre. Jeg er altså tilhænger af decentralisering og tilhænger af, for at sige det meget groft, at klippe ankemulighederne over. De skal være der, men ikke ubegrænset. Altså flere endelige afgørelser så langt ude i vores administrative system som muligt, men med bibeholdelse af en mulighed — i hvert fald én mulighed — for den enkelte borger til at anke en afgørelse, han føler går ham imod.

Hr. Kaj Hansen var inde på spørgsmålet

om, hvorvidt offentlighedsreglerne var gode nok, om ikke man også skulle pålægge kommunerne at lave skitse til lokalplanerne eller, når man fremlagde lokalplaner, da at opstille alternative muligheder. Her er vi naturligvis ved den balancegang, som også hr. H. C. Toft var inde på: i hvilket omfang skal vi tilpige de offentlige at lave administration? Hvis vi, som jeg mener det er rigtigt, understreger, at offentligheden skal med i belysningerne, så pålægger vi dermed administrationsenhederne, i dette tilfælde kommunerne, en vis administration derved, som jeg mener er rigtig. Til gengæld er jeg af den opfattelse — og det er svar til hr. Kaj Hansen — at hvis man pålagde kommunerne at lave alternative skitser til lokalplaner, så gik man for vidt. Her er altså en eller anden balance, som det er rimeligt at finde.

Hr. H. C. Toft spørger i samme anledning: hvad koster det? Vi har i sinde i sommerens løb at grave vores økonomiske beregninger igennem sammen med amter og kommuner for at komme lidt dybere og lidt nærmere ind til dette problem. Der er ingen tvivl om, at decentraliseringen sparer administration. Til gengæld vil offentlighedsreglerne koste administration. Her er vi altså igen inde i afvejningen: hvor meget sparer vi? Hvor meget koster det? Det vil vi prøve at finde ud af. Men for mig er offentlighedsreglerne så vigtige, at vi nok alligevel kan forsvare at bruge nogen administration på dette, vel at mærke hvis vi så holder fast ved at spare administration andetsteds. Jeg er ikke så pessimistisk at tro, at den hele sag vil betyde mere administration; jeg tror, den vil komme til at betyde mindre administration, men jeg skal nok være mig for fra denne talerstol at udtale mig mere nøjagtigt om dette i dag. Jeg vil gerne vente med det indtil efteråret. Vi arbejder altså med det i sommerens løb.

Hr. H. C. Toft rejste problemet, hvorvidt det var rimeligt at gå ud og spørge kommuner og amter — måske nogle kommuner og nogle amter — om, hvad de mener om dette lovforslag. Vi har jo forhandlinger løbende med Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen samt de kommuner, som står uden for disse to organisationer, og der er fra miljøministeriet givet tilsagn om, at der

[Miljøministeren.]

i alle amtskredse — i alle amter, hedder det jo nu — kan laves studiekredse, eller hvad man nu vil kalde det, omkring disse problemer, og dette tilbud er taget op alle steder. I nogle amter er der endda to kredse i gang, som har en kontaktsmand til miljøministeriet og dér altså skulle få hjælp til i sommerens løb at finde ind i de problemer, der måtte være dunkle, og dermed finde frem til den opfattelse, som man måtte have af disse spørgsmål ude omkring. Skal vi gå videre, og det kan vi gerne drøfte, så vil jeg ikke tage afstand fra en tanke om at spørge udvalgte kommuner eller amter. Jeg vil bede om, at man i udvalget overvejer, om det på baggrund af de øvrige ting, der her er sat i gang, vil være hensigtsmæssigt; mener man det, vil jeg gerne formidle nogle sådant.

Må jeg gøre én bemærkning til om offentligheden og betydningen af offentlighedsprincipperne med en henvisning til en af de meget omtalte planlægningssituationer — for at bruge det ord — i Københavns nære omegn for nylig, hvor det jo viste sig, at man ligesom for sent fik befolkningen ind. Jeg tror altså, at man ikke uden videre kan gøre offentlighedsbestemmelserne op i kroner og øre ved at regne ud, hvor mange breve der skal gå frem og tilbage, hvor mange møder der skal holdes. Der vil også være muligheder for igennem disse offentlighedsregler at nå ud til befolkningen og fra befolkningen få den reaktion, som neop skal være med til, at man i visse henseender kan spare det, der ellers ville have kostet penge.

Jeg har vist nogenlunde gjort bemærkninger om det mest principielle i det, der er sagt. Jeg vil gerne slutte med at takke for den venlige modtagelse — som jeg har opfattet den — af dette lovforslag og gøre den bemærkning til takken, som jeg føler der har lydt, at embedsværket har arbejdet meget hårdt i denne vinter for at fremlægge dette komplicerede forslag, og jeg vil tage anledning til over for embedsværket at bringe den tak videre, der har lydt her til mig i dag. Jeg håber, vi får en god debat i sommer, og håber — det være op til folketingsudvalget — at man vil stille en række spørgsmål, således at vi kan klare de ting af i sommer, som kan klares af, og dermed fremme mulighederne for en hurtig behandling i det kommende folketingsår.

Ingomar Petersen (RV):

Jeg vil gerne takke miljøministeren for de udmærkede og udførlige svar. Jeg forstår så udmærket, at det er helt umuligt at komme ind på alle detaljerne. Men ministeren kom med en udtalelse, som gjorde mig lidt nysgerrig. Ministeren udtalte, at man kunne forvente en lempelse af by- og landzoneloven engang i sommer. Jeg vil da gerne høre, om de tanker, ministeren har dér, er i relation til dette lovforslag, hvor det kan blive nødvendigt med nogle ændringer, eller om ministerens tanker er af administrativ art eller lovmæssig art. Jeg synes, det var rart at få en lille smule mere at vide om det. Det er noget, som har meget, meget stor interesse ude omkring i hele landet, om der kunne blive nogle lempelser af denne lov.

H. C. Toft (KF):

Det er ministerens bemærkninger vedrørende ekspropriation, der kalder mig frem. Ministeren gav udtryk for, at der kunne være blokeringer, der kunne give grundlag for, at man kunne åbne mulighed for en yderligere ekspropriationsadgang end hidtil, og det var, ligesom ministeren opfattede min stillingtagen heroverfor som positiv. Det har ministeren i alt fald ikke noget grundlag for, idet jeg i min tale gav udtryk for, at det konservative folkeparti ikke var indstillet på en udvidet ekspropriationsadgang. Jeg tillod mig også at fastslå, at ministeren i bemærkningerne til lovforslaget havde sagt, at den ekspropriationsadgang, som forslaget indebærer, ikke betyder en udvidet ekspropriationsadgang i forhold til den hidtidige adgang, der har været hertil ifølge anden lovgivning. Der var altså ikke noget tilsagn fra min side på forhånd, hr. minister.

Ministeren omtalte, at man havde oprettet eller ville oprette studiekredse ud over landet. Det hilser jeg med tilfredshed.

Jeg rejste spørgsmålet om høring i forskelligartede kommuner og et par amter for at få deres bedømmelse både økonomisk og med hensyn til, hvad det vil kræve af arbejdskraft, hvis lovforslaget blev gennemført. Ministeren svarede, at hvis folketingsudvalget havde overvejelser i den retning, så ville han være imødekommende. Jeg synes ærlig talt ikke, ministeren skulle vente herpå. Jeg synes, det var så god en idé, at ministeren skulle tage den til sig og

[H. C. Toft.]

straks sætte arbejdet i gang, således at spørgsmålet er klart belyst, når vi kommer til efteråret. Hvis ministeren fremsætter lovforslaget igen, vil vi da have en belysning af forskelligartede kommuners vilkår både økonomisk og med hensyn til arbejdskraft, hvis forslaget gennemføres.

Birgit Busk (U):

Jeg vil gerne sige ministeren tak for svaret og redegørelsen. Jeg håber således, at den frygt, jeg gav udtryk for, vil vise sig at være ubegrundet.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Jeg vil gerne sige til hr. H. C. Toft, at min bemærkning om høringen måtte forstås sådan — jeg beder om, at den bliver forstået sådan — at jeg går ud fra, man i udvalget inden sommerferien vurderer disse ting; og giver man eventuelt over for mig udtryk for, på hvilken måde man ønsker en sådan høring af kommuner, så vil jeg gerne formidle den. Jeg mener bestemt, at skal en sådan høring finde sted, så skal ønsket om en vurdering i kommunerne gå ud nu inden sommerferien, for ellers er det for sent. Der lå altså ikke i min bemærkning noget om, at det var noget, vi skulle lave til efteråret. Det skal laves nu, hvis det skal laves, men jeg synes, det er rimeligt, at man i udvalget vurderer, om man ønsker det, og i så fald på hvilken måde.

Det kunne ikke falde mig ind at pådutte det konservative folkeparti en anden indstilling til ekspropriationsbestemmelserne end den, hr. H.C. Toft gav udtryk for. Jeg beklager, hvis jeg i mit ordvalg har givet anledning til, at dette kunne misforstås. Det, jeg godt ville sige, var, at jeg er af den opfattelse, at der findes situationer, hvor der sker blokeringer, og dem vil jeg godt være med til at løse op for. Jeg har ikke sagt, at jeg mener, en udvidet ekspropriationsadgang er den eneste mulighed at løse dette på. Der kan også tænkes andre muligheder, men jeg har erklæret mig rede til at drøfte disse problemer, som de er lagt op i lovforslaget fra socialdemokratiet i vinter. Dengang udtalte jeg nogenlunde det samme og sagde, at jeg syntes, det var rimeligt at behandle disse ting her. Det står jeg ved, naturligtvis.

Hr. Ingomar Petersen spurgte, hvad jeg mente med en lempelse af land- og byzone-loven. Jeg mener bestemt ikke, at jeg brugte udtrykket lempelse, for det mente jeg ikke. Det, jeg sagde, var, at jeg overvejede og ville arbejde i sommer med en forenkling af administrationen af land- og byzone-loven, også ud fra den erfaring, jeg har gjort i miljøministeriet i disse måneder, hvor ganske mange sager ender hos ministeren, som er detailsager, enkeltsager. Jeg føler, at vi må vurdere: er det dog hensigtsmæssigt, at det skal være en centraladministrativ beslutning, hvorvidt en mand skal kunne føje et par meter til en garage, eller hvorvidt en person skal kunne få tilladelse til at bygge et aftægtshus i forbindelse med sin landbrugsejendom eller sådan noget? Jeg mener altså ikke at have givet udtryk for, at jeg ville lempe land- og byzone-lovens principper. Jeg mener, disse er rigtige, men jeg vil godt oveveje, om vi på en mere hensigtsmæssig måde kan administrere de principper, der er nedlagt i land- og byzone-loven, og det er det, jeg vil gøre i sommer.

(Kort bemærkning).

H. C. Toft (KF):

Jeg vil gerne gøre ministeren opmærksom på, at jeg fremsatte et ønske om høringer af forskelligartede kommuner, og det fik tilslutning fra andre ordførere på et senere tidspunkt. Jeg forstår derfor ikke, at ministeren skal afvente, at der kommer en henstilling fra folketingsudvalget om, at ministeren skal foretage sådanne høringer. Jeg synes, ministeren skal gå i gang på mandag, for ministeren kan være overbevist om, at spørgsmålet kommer og bliver stillet fra folketingsudvalget.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Nu har jeg jo allerede fået at vide, at spørgsmålet vil komme, og så kan jeg godt gå i gang på mandag. Det vil jeg da meget gerne. Jeg havde blot ønsket mig at få et råd af udvalget, men hvis hr. H. C. Toft ikke mener, at det er nødvendigt for mig, så kan jeg godt arbejde på egen hånd.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslgets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg forellår, at lovforslaget henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om miljøministerens skriftlige redegørelse af 9. maj 1974 om regeringens overvejelser om fredningsplanlægningen.

(Redegørelsen (nr. VII) findes i tidenden sp 6488).

Auken (S):

Vores drøftelse i dag om fredningsplanudvalgenes placering sker på baggrund af miljøministerens redegørelse af 9. maj, en redegørelse, jeg gerne vil sige ministeren tak for, og det sker også på baggrund af en redegørelse om fredningsplanudvalgenes beføjelser og arbejdsområde, som miljøministeriet har afgivet her i april måned.

Anledningen til disse overvejelser og anledningen til den redegørelse, der er kommet fra ministeren, er jo en passus i den betænkning, som udvalget om fysisk planlægning afgav i forbindelse med færdigbehandlingen af lovforslaget om lands- og regionplanlægning den 25. maj sidste år. I betænkningen opfordrer de 5 daværende partier i folkettinget, som i enighed gennemførte lands- og regionplanloven, ministeren til at indlede et forberedelsesarbejde med henblik på, at der

i forbindelse med den fortsatte reform af planlægningslovgivningen kan fremsættes lovforslag i folketingsåret 1973-74 med henblik på en forenkling af administrationen, herunder at fredningsplanudvalgenes beføjelser i henhold til naturfredningsloven overføres til amtsrådene“.

Dette afsnit i betænkningen har givet anledning til betydelig uro i fredningskredse, ikke mindst de folkelige friluftorganisationer, da det blev opfattet som en bindende beslutning om fredningsplanudvalgenes ophævelse og dermed en svækkelse af hele den danske fredningsindsats, idet fredningsplanudvalgene jo udgør et meget betydeligt led i den fredningsindsats, der ydes.

Denne fortolkning af betænkningen holder efter min mening ikke i praksis. Som

ordfører for socialdemokratiet i den sag har jeg sammen med andre ordførere under det udvalgsarbejde, der førte frem til betænkningen, betonet følgende synspunkter: At vi i socialdemokratiet var meget interesseret i at opbygge en planlægningsorganisation, der fungerede så smidigt og enkelt som muligt. At vi derfor var tilhængere af alle forslag til virkelige forenklinger og tilhængere af gennemførelsen af alle konkrete ideer om afvikling af overflødig dobbeltadministration, men at vi betragtede de fredningsmæssige hensyn som de overordnede — et synspunkt, som også andre partier gav udtryk for, og som jo også gennemsyrrer ministerens redegørelser her i folketinget.

Derfor var vi interesseret i at få gennemundersøgt, om der inden for fredningsplanlægningen var mulighed for en forenkling af administrationen, herunder en besparelse for det offentlige, uden at det gik ud over de grundlæggende fredningsmæssige interesser. En sådan grundig undersøgelse ville være nødvendig, før folketinget kunne tage stilling.

Et vigtigt led i undersøgelsen ville det være at få klarlagt, om man forsvarligt og med fordel kunne nedlægge fredningsplanudvalgene og overføre udvalgenes beføjelser til amtsrådene. Det var en ofte fremsat påstand, ikke mindst fra borgerlige ordføreres side, at fredningsplanudvalgene var et overflødig omsvøbsdepartement. Disse påstande trængte efter vores opfattelse til en nærmere bedømmelse og en nærmere efterprøvelse.

Man har imidlertid i betænkningens formulering villet lægge, at folketinget allerede havde truffet sin beslutning om ikke alene at undersøge problemet og bede ministeren om at fremkomme med et forslag, men også om at gennemføre dette forslag, uanset at man ikke kendte forslaget på forhånd, og uanset alle saglige argumenter, der måtte føres i marken under det videre arbejde.

Det er naturligvis en helt urimelig fortolkning af vores hensigt. Et folketingsudvalg kan selvfølgelig ikke i en betænkning om en helt anden lov uden nærmere arbejde og uden en saglig diskussion — med mulighed for påvirkning fra de organisationer, som jo normalt kan gøre deres synspunkter gældende over for et udvalg ved at møde i deputation — træffe en beslutning, der helt